

ERDEMI ÉLET

POLITIKAI,
TÁRSADALMI,
MŰVESZETI ÉS,
KÖZGAZDASÁGI
HETILAP

TARTALOM:

Spectator:

A leépítés veszedelmei.

Megbukott az Arad-Brádi
r.-t. vezetősége.

A népszámlálás jelentősége
a magyarságra.

A Lomási-ügy margójára.

Színházi Élet

Film Élet

Le az árakkal.

Humor stb. stb.

Arad, 1930
dec. 1.

ARA 20 LEI.

XIX. évf.
35. sz.

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek

Vojtek gyógyszer-tár

Nem kell angol partiárut ügynöktől venni

**féláron kap
angol ujdonságot**

J. SCHUTZ-nál Arad, Str. Eminescu 2
(v. Deák Ferenc-ucca)

WEISZ LIPÓT FOTOSZALONJA

Bulevardul Regina Maria No 22
(Dáciával szemben) — Gyermek-, por-
trait és interieur felvételek a legszebb
kivitelben eszközökkel.

**Házak vételét
és eladását közvetíti**

Kerzog Sándor

Str. Bratianu 15. (Weitzer-ucca)

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . . 600 lei
Félévre . . . 300 lei
Negyedévre . . . 150 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában . 20 lei
Jugoszláviában 4 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 5 d.

Telefonszám 520.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendőek vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetem.-ként. Nyilttér rovatban 50 lei, szövegközti részben 32 lei a sordij.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Arad, Str. Cloșca (Szent László-u.) 2.

Előfizetési árak egy évre: vála'atoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknak 300 lei.

SPECTATOR:

A leépítés veszedelmei

igen végzetes hatású lehet. A takarékoság, ha szükséges tőkeképzést idéz elő, ha terméketlenül kiadásoktól tart vissza embereket és az államokat, végelemezésében igen üdvös dolog.

De ha a takarékoság a tőkék kivonásával jár, ha a takarékoság a fogyasztási válságot erősíti, ha állami kezeléssel a fogyasztóképes elemet csökkenti és pusztító munkanélküliséget idéz elő, akkor tulajdonképeni céljával és rendeltetésével merőben ellenmondásba kerül.

A forgalom, a fogyasztás és sok mindenféle gazdasági tevékenység érdekével bizonyos irányban már nemcsak takarékoságot, hanem ellenkezőleg fogyasztási szenvedélyt kell prédikálni.

Különösen a módos elemtől joggal lehet elvárni, hogy ne takarékoskodjék, hanem pénzt vagy hasznos üzemekbe fektesse, vagy pedig elvásárolja.

**Rögtön szépít a világhírű
»Margit«-crem
GEA-KRAYER TIMIȘOARA**

Most divatos szükségletté vált nálunk a legradikálisabb állami takarékoság jelszava. Ennek a takarékoságnak egyik ága a tisztviselői státusz leépítésére törekszik.

Természetes, hogy a leépítés szükséges. A túltengő bürokratizmus ma tarthatatlan fényűzés.

Gazdasági nehézségek közé került államok már végrehajtották ezt a keserves operációt és Románia, amely a gazdasági gyógykezelésben vagy elkésik, vagy fordított irányt gyakorol, csak most nyul hozzá a szörnyű elefantinizmusban szenvedő tisztviselői-állományának lehordásához.

Ha ez a manipuláció az álláshalmazok, a színekurák, az értéktelen elemek eltávolítására szorítkozna, csak általános örömmel lehetne elfogadni. Ha ezzel kapcsolatosan a természetellenesen dotált nagytisztviselői fizetések csökkentésénél kötne ki, akkor is riadó örömet kellene proklamálni.

De a tervbe vett leépítésnek politikai és szociális ferdültségei kezdenek feltűnedezni. A leépítés

kisebbségi tisztviselők ellen is irányt,

ami politikailag végzetes s a közigazgatás szempontjából felette hátrányos és ellentétben van a takarékoság igazi szellemével, hiszen

a megmaradt kisebbségi tisztviselők érdekeik végső szolgálatában elsőrendű és végtelenül ocsó szakmunkát szolgáltattak.

Szociálisan végzetessé lehet, ha különösen az alacsonyabb fizetési fokozatokban munkálkodó tisztviselőkre borítja rá a vizes lepedőt, mert ezzel ezreket és ezreket taszit nyomorba, szaporítja a fogyasztásra képtelenné váló nagy tömeget és a munkanélküliség fojtogató problémáját, társadalmi szempontból még szörnyűbbé teszi.

Nemcsak a kisebb tisztviselők érdekében, de az általános fogyasztás szolgálatában is fel kell emelnie minden tényezőnek minden lehető helyen minden tiltakozó szavát a leépítés ferde célzatai ellen.

Fent a nagyon jól dotált helyeken kell fizetés-csökkentést és leépítést eszközölni. De a kisembereket békén kell hagyni. Könnyörtelenül el kell távolítani, akiknek semmi hasznát nem látják, de a hasznos elemet csak azért, hogy hideg takarékosági rubrikákat tölthessenek be, nem szabad bántani.

Ez a réteg különben is nagyszámu. Ha ezt a nagy számot elégtelenné teszik, akkor az országban mind ijesztőbben gyarapodó nyugtalan és elégtelen rétegek terjedelmét mesterségesen is megduzzasztják, az állam belső veszedelmeit

szaporitják. Egyebet sem hallunk, minthogy forrong a parasztság, a végletekig elkeseredett munkásréteg.

Nem jó beiklatni ebbe a nagy hadseregbe még a lumpen proletáriátus nagymérvű ujonckontingensét sem.

Belpolitikában az egyik kezünkkel a rideg és céltalan takarékosági szellemet szolgálunk, a balkezünkkel fokozni az elégtelenséget, amely az állam szociális talapzatát meg rázza.

Ma nem politikusokra, hanem állambölcsekre és igazi államférfiakra van szükség. Az állambölcselet és államférfiság józan megfontolást, szociális igazságosságot, a lassu, alapos, gondos kezelést sugalmazza. A mai szörnyű viszonyok között szinte kétségbeesetten kell látnunk, hogy a magas posztokon az ügyes, vagy ügyeskedő politikusok ülnek s nincsenek állambölcészek, nincsenek nemes anyagból gyurt államférfiak. Ezeket a Diogenes lámpájával meg kellene keresni. Ha nem találjuk meg, akkor könnyen megtörténhetik, hogy takarékoság, leépítés jelszava alatt az erők elherdálása, a terméketlen elégtelenség erősülése, a szociális mozgolódások rohamos érése következik be.

Ezernyi baj, ezernyi gond, ezernyi veszély súlyosodik reánk, csupa puskaporos hordó.

Nem jó fokozni a bajok hosszú glédáját és a kis belátások gyufáival, vagy kancsóival járkálni szerteszét.

A népszámlálás jelentősége a magyarságra

Súlyos következményekkel járó tévedés volna, ha a népszámlálás értékét és jelentőségét csupán abban látnók, hogy a népszámlálási eljárás tudományos célokra irányuló statisztikai adatgyűjtést jelent. A modern politikai életben a számnak ereje és hatása éppen politikai értelemben rendkívül nagy fontosságu. Igen nagy politikai jelentőségű azonban a népszámlálás olyan államban, amely kimondottan nemzetiségi állam, mint amilyen elsősorban Románia.

A népszámlálás azzal a ténnyel, hogy minden egyes polgárnak nemzeti hovatartozását is megállapítja az anyanyelv ismertető jegye alapján, hivatalosan határolja el az egyes nemzetek számbeli erejét. Miután a kisebbségi jogok gyakorlása a kisebbségek bizonyos fokú számbeli erejéhez van kötve, a most megállapított számbeli eredmények az el-

következő tíz éves lusztrumra, egészen 1940 végéztéig megállapítják

az egyes nemzetiségek számereje alapján a ki-járó kisebbségi jogokat.

A népszámlálás nemzetiségi eredménye a külföld előtt tíz éven át szerepel hivatalos adatként az egyes nemzetiségek számbeli erejének felmérésére, belföldi viszonylatban pedig ezen számbeli eredmények alapján állapítják meg a kisebbségekhez tartozók jogi követeléseinek alapját a községben járásban, tartományban, az egész országban és a nemzetközi fórumokon, mint a népszövetségben, interparlamentális uniókon s a világsajtóban.

Egyéb jelentős okokon, mint a magyarság kulturális erején, történelmi érdemein, politikai iskolázottságán, polgári kötelességteljesítésén kívül éppen Erdélyben megnyilvánuló számbeli erején nyugszik a magyarság jogigényének alapja, melyet kulturális autonómiájára vonatkozólag támaszt.

Ezen számbeli erején nyugszik azonban jogos igénye a békeszerződésekben megállapított és nemzetközileg garantált kisebbségvédelemre.

Annak ellenére, hogy a hivatalos világ a nagy nyilvánosság előtt már megtagadta az asszimilációs elméletet, mint azt a népszövetség tanács szeptemberi ülésén legutóbb Briand tette meg határozott szavakban, mégis nagyon sokan vannak, akik bensőleg úgy gondolják, hogy

BCA többségi népaegyszerűen velnyeti ya kisebbségi népeket.

Sok nemzetiségi összetételű államban a többségre támaszkodó politikának pedig egyenesen tendenciája az amalgamizálás, a kisebbségek beolvasztása. Mármost, ha

a tíz évenként ismétlődő népszámlálások azt mutatnák, hogy a kisebbségek számbeli ereje fogyóban, csökkenőben van, természetes, hogy újból lábra kápná az asszimilációs elmélet és újból megerősödnék az olyan politikai irány, amely a kisebbségek bevonásával akarná radikálisan és egyszerűen megoldani ezt a kelemetlen kérdést.

A magyarság számának csökkenése a mostani népszámláláson emellett igazat adna annak a hatékonyan üzött propagandának, amely azt állítja, hogy Erdélyben tulajdonképpen nem is volt soha jelentős magyar tömeg és azok, akik 1921-ben még magyaroknak vallották magukat, tulajdonképpen román nemzetiségűek, akiket „a magyar állam erőszakos elnemzetlenítő politikája rabolt el a román nemzet testéből“ és akik most természetsszerűleg visszatérnek a román nemzet testébe.

A magyarság számbeli csökkenése nemcsak az egyetemes nemzeti érdekeket veszélyeztetné, hanem az egyesek érdekeinek végzetes veszedelmével is járna.

A magyarság éppen számbeli erejének sulyával követelheti, hogy tagjai állami szolgálatban, közhivatalokban alkalmazzanak. Ahol a kisebbség eltűnik, ott nem fognak alkalmazni magyar tisztviselőket, még olyat sem, aki legalább magyarul beszél és az a kisszámú magyar tisztviselői kar, amely most még szolgálatban van, az elbocsátott magyar tisztviselők szomorú táborát gazdagítaná. Elveszitené a magyarság a jogát a még meglevő csekélyszámú iskolájára, elveszitené a jogát a gazdasági fejlődés eszközeinek alkalmazására és fejlesztésére.

Ebben a tekintetben egységes a sorsa az egyetemes magyarságnak felekezetre és osztálylagozódásra való tekintet nélkül. Sőt mondhatjuk, hogy a magyar proletáriátus, melyet a kisebbségi sors még jobban sújt, mint a gazdaságilag annyira meg nem viselt osztályokat, a magyarság számbeli erejének csökkenése sokkal érzékenyebben letiporná, mint az egyéb osztályokat. Az anyanyelven való kiképzés lehetőségétől megfosztott proletárgyerek a műveltség elemi feltételeihez sem jutna és tudatlanul, tanulatlanul teljesen ki volna szolgáltatva a másnyelvű kapitalizmus kizsákmányolásának.

A népszámlálási kormányrendelet a kisebbségek számbeli erejének csökkenését lehetővé teszi azáltal is, hogy a kisebbségek táborát felekezeti alapon megbontja, illetve erre a megbontásra lehetőséget nyújt azáltal, hogy bár a nemzetiség kritériumának az anyanyelvet állapítja meg, a zsidó felekezetiüknek megadja azt a jogot, hogy ne anyanyelvük alapján állapítsák meg nemzetiségüket, hanem zsidó nemzetiségűnek vallhassák magukat.

Milyen következményekkel járná azonban a zsidóságra, ha magát zsidó nemzetiségűnek vallja?

A hébert, vagy jidist, amelyet a zsidóság anyanyelvének amugy sem tekinthetünk, hivatalosan nem használhatja.

Amikor ezekre az általános értékű szempontokra rámutattunk, tulajdonképpen felesleges többet mondani a népszámlálás nagy jelenőségéről a magyarság szempontjából.

Minden magyarnak tudnia kell kötelességét, amely tíz év tapasztalata után jól felfogott érdeke: A magyar nemzetiségű, magyar anyanyelvű lakosság vállalja magát a népszámláláson magyarnak, semmiféle rábeszélésnek, kapacitálásnak ne engedjen, hanem tartson ki sziklaszilárdan ameltett, hogy magyar.

Le az árakkal!

Tőlünk nyugatra radikális intézkedésekkel törik le az áruzsorát. Így Németországban életbe léptették az árdiktatúrát, amely minden közszükségleti cikk árát hatósági hatalommal leszorítja a lehetőséghez képest a békebeli színvonalra. Ezzel a német kormány azt akarja elérni, hogy mindazok, akiknek fizetését a gazdasági válság hangoztatásával leszállították, olyan árakat fizeszenek a közszükségleti cikkekért, amilyenek összhangban állanak redukált javadalmazásukkal.

Ausztria még ennél is tovább ment. Nemcsak a közszükségleti cikkek árát szállította le hanem elejét vette a sokszor indokolatlan leépítésnek is.

Az osztrák kormány külön bizottságot létesített, amely felülvizsgálja, vajjon indokolt-e egy-egy vállalat leépítése vagy sem.

Ha ez a bizottság úgy találja, hogy a leépítés nem indokolt, mert a vállalat nem dolgozik veszteséggel, úgy egyetlen munkás vagy tisztviselő sem bocsátható el. Ezzel az osztrák kormány nemcsak a munkanélküliségnek vetett gátat, hanem a fogyasztó közönség fogyasztóképességét is megszilárdította, illetve fokozta.

Magyarországon szintén elindult utjára az olcsóbbodási hullám. Először a kenyér árát szállították le önként azok, akik közvetlen a fogyasztóhoz juttatják terményeiket, Magyarország egyes vidéki városaiban nem is várták be kereskedők és iparosok a hatóságok árszabályzó közbelépését, hanem spontán elhatározásból mentek le az árakkal. Az élelmiszerek olcsóbbodását követi most a ruhaneműek és ipari cikkek olcsóbbodása.

Erről a kérdésről beszélgettünk dr. *Luțai* Cornél polgármesterrel, aki előtt felvetettük a kérdést, kiindulhatna-e Aradról egy olcsósági hullám, amely egész Romániát jótékonyan elöntené? Dr. *Luțai* polgármester a következőket mondotta erről a nagy horderejű kérdésről:

— Élénk figyelemmel kísérem a külföldi árleszorító akciókat és ennek eredményeit. Magam is behatóan foglalkozom ezzel a kérdéssel és annyit már most közölhetek, hogy olyan tervet dolgozok ki, amely azt célozza, hogy az árszállítás folyamata Aradról induljon ki. Ha csak egy mód és lehetőség van rá, hogy a város maga legyen az árszállítás kezdeményezője, akkor meg is fogjuk ezt valósítani.

Maga Arad városa olyképen járhat elől a követésre méltó jópéldával, hogy leszállítja a közszolgáltatások egységárát. Elsősorban a víz és a gáz egységárának leszállítására gondolunk. De ennél még nem kell megállani. A villamos mű is szállítsa le a villamos áram egységárát. Le lehetne szállítani az autóbusz-járatok viteldíját is. A város ezzel pél-

dát mutatna, amelyet a kereskedők és iparosok is követni fognak.

Nem szabad tétlenül nézni azt a folyamatot, amely külföldön megindult. Reméljük, hogy Arad város példáját követni fogják a többi városok is s így hamarosan országos jellegű lesz az árleszállító tendencia.

Ismerve dr. Luţai polgármester törhetetlen energiáját és erélyét. biztosak vagyunk benne, hogy fent körvonalazott tervét meg is fogja valósítani. Mi és velünk együtt sokan örvidenének, ha Aradról indulna ki az országos mozgalom, de annak is örvidenénk, ha más város megelőzne bennünket. A fontos az, hogy végre valahonnan kiinduljon a mozgalom, amely valamiképen mégis elviselhetővé tenné a gazdasági válság sulya alatt összeroppanó polgárság és munkásság keserves életét.

A Lomási-ügy margójára

Az „Erdélyi Élet“ volt az egyetlen lap, amely a Lomási Erdőipari R.-T. ismeretes ügyével, személyi kérdések mellőzésével, a leg tárgyilagosabban foglalkozott. Addig nem is tártuk olvasóink elé az ügyet, amig

csupán az adóeltitkolás vádját emelték a vállalat ellen, de amikor már a büntető hatóságok is foglalkozni kezdtek az ügygel, leközöltük a feljelentés egy részét főként azért, hogy lássa olvasóközönségünk, mi az, amivel ezt az előkelő vállalatot vádolják. Nem a sajtó feladata annak megállapítása, vajjon történt e büntetendő cselekmény vagy sem? Ezt a független bíróság fogja megállapítani, amelynek igazmondásának sem nem ildomos, sem nem megengedett dolog prejudikálni.

Nekünk a bünügyi részre vonatkozólag ma mindössze az az álláspontunk, hogy ennek az előkelő vállalatnak egyenesen presztizs-kérdést kell csinálnia abból, hogy az ügy minél előbb befejeződjék. Álláspontunk ez főként kisebbségi szempontból, mert köztudomásu a Lomási szoros magyarországi összeköttetése s így kisebbségi érdek is, hogy a vállalat siettesse az ügy lebonyolítását és ha meg van győződve a vádak tarthatatlanságáról, siettesse a maga tisztázását.

Mi mindenesetre élénk figyelemmel kísérjük a Lomási ügy minden fázisát és kötelességszerűen be is fogunk minden újabb mozzanatról számolni annál is inkább, mert a vállalatnak sem érdeke, hogy agyonhallgassák, ha nincs takargatni valója. Ha pedig a vádak beigazolást nyernének, akkor egyenesen a közérdek parancsolja, hogy minden szé-

pitgetés és tendencia nélkül nyilvánosságra is kerüljenek azok.

Bennünket ezuttal magasabb szociális szempont vezet, hogy ismét foglalkozzunk a Lomásival. Megirtuk már, hogy a Lomási a tavasszal végleg felosztatja aradi központját és a központi irodát Bukarestben állítja fel. Ezzel kapcsolatban illetékes részről olyan megnyugtató kijelentés hangzott el, hogy az aradi központ tisztviselői státusában annál kevésbbé terveznek leépítést, mert hiszen a bukaresti központnak is szüksége lesz sok éves gyakorlattal rendelkező és kipróbált, szakismerettel bíró tisztviselőkre. Alig hangzott el ez a megnyugtatóknak szánt kijelentés, már is levelet kapott több tisztviselő, akiknek a vezetőség értésére adta, hogy leépítik őket.

Különösen ez a tény készlet bennünket arra, hogy felszínen tartjuk a Lomási ügyet. Ismételten hangsúlyozzuk, hogy a tisztviselői létszám leépítése indokolt lehetne csak akkor, ha a Lomási az általános gazdasági depresszió hatása alatt veszteséggel dolgozna és így igyekeznék részben behozni a réven azt, amit elvesztett a vámon. Köztudomású azonban, hogy a Lomási az utóbbi években a súlyos gazdasági válság ellenére is jelentős nyereséggel zárta le üzleti éveit és egyáltalán még az az eshetőség sem állhat fenn, hogy a veszteség és nyereségszámla kiegyenlítődött. A Lomásinál semmi ok sem forog fenn arra, hogy tisztviselőinek javarészt szelnek éressze, szorgalmas és törekvő emberek egzisztenciáját derékban kettétörje csak azért, hogy nyereségét ezzel is fokozza. A szociális igazság megköveteli, hogy ez a hatalmas vállalat ne dobja ki az uccára tisztviselőit és ne szaporítsa a munkanélkülieknek amugye is egyre növekvő táborát akkor, amikor sem anyagi helyzete, sem a szociális igazság ez, a kényszer-rendszabályt nem teszi indokolttá. A Lomásinak nem szabad tőkét kovácsolnia a maga számára a legutóbb ért kellemetlenségéből dolgozó emberek hátrányára.

A Lomási vezetőségében felül kellene, hogy emelkedjék az emberséges érzés azokkal a tisztviselőkkel szemben, akik munkájukkal, szorgalmukkal és szakértelmükkel évek hosszú során át míg a jobb időkben hozzásegítették a vállalatot nyereségeikhez.

Már a nagymamája is a Csokoládékirálytól vásárolta M I K U L Á S R A

a csokoládé- és cukorkakülönlegességeket, mert leggazdagabb választék, legolcsóbb árak!

Ne bolettával próbáljanak segíteni a gazdákon

Levél a Szerkesztőhöz

Ez a két téma vagy inkább probléma uralja most a fórumot. Bölcsek és nem bölcsek ezzel foglalkoznak. Keresik, folytonosan keresik a lángelemek fent a magasban ép úgy, mint lent a gyengébbek az árkánumot, a bölcsek követ, a csodaszert, amely a folytonos, mindig élesebben folyó harcban egy kis megnyugvást hozná létre.

Igen nagy harc ez, az egész országot érdeklő fontos kérdés, melyet ha sikerülne nyugvópontra juttatni, igen nagy lenne érte a jutalom: Olyan, mint mikor a gyémántmezők munkásai közül egyik megtalálja a Kohinort, a legnagyobb gyémántot. A kérdés mindenképp igen nagyfontosságú, mert ha egy társadalom, egy nép folytonosan nyugtalan, ott nagy veszedelem előjelei mutatkoznak. Ugy van ez, mint mikor a méhkasban a normális csendet, a csendes zümmögést egyszerre csak siró, panaszos hangok váltják fel. A gyakorlott méhésztudja azonnal, hogy nagy a baj, mert a kas magánytalanul s elpusztulásnak néz elébe, a molykukacok fogják felprédálni, ha csak tartalékanyával nem segítünk rajta, vagy ennek hiányában egy egészséges törzsszel nem egyesítjük.

Sok a siró, panaszos hang minálunk is. Az ország vezetői igyekeznének is segíteni az áldatlan állapotokon százfélékép is. Egy azonban bizonyos, hogy azt a gyógyszert, amelyik az általános gazdasági nyomoruságon segíthetne, ekkorig még nem találták meg. A boletta ugyanis Magyarországon se vált be. Megnyugvás vagy segítség nem jött a nyomában. Mert kinek használt a boletta? A kiscgazdáknak nem. A kiscgazda legfölyebb 2—3 mm. gabonát adhat el, amit később aratás felé újra megvesz. Önála tehát semmi hatása sincs a bolettának. Hasonló helyzetben van a közép-birtokos is, ki a cselédet vagy munkásait fizeti ki a gabonaterméséből. Legfölyebb néhány nagybirtokosnál volt hatása ennek a segítségnek s így ez megnyugvást nem hozhatott létre.

Fölmerült itt az kérdés, hogy a kis és közép-birtokos miből fedezi adóját s egyéb kiadásait? Csak egy felelet lehet erre: *az állattenyésztésből*. Nekünk más kivezető utunk a gazdasági leromlásból nincs s nem is lesz belátható időn belül. Kár minden fáradságért és masirányu kísérletezésért.

A polgár, a kiscgazda azt mondja: régen is csak annak volt pénze, ki állatot tenyésztett. Így van ma is, mert a jószágból él és pénzel is a gazda.

Többet ér ma a legelő, mint a szántó, többet a széna, mint a buza. Az állattenyésztés van hivatva arra, hogy talpra állítsa az országot, mely elejétől a végéig agrár ország. A bolettáért nem fog a kormány egyetlen köszönő szót se kapni,

Áláztatosan szolgálatára állunk a kormánynak

Nagyon szívesen, örömmel hajlunk a kormányzat felé, ha munkájával kisegíti az országot mostani helyzetéből. Ezzel volta-képpen nem is a kormányt támogatjuk, hanem az országot. Az országnak van szüksége segítségre s ha ezt a kormány hozza, akkor minden jóérzésű embernek részt kell venni a munkában. De csakugyan hozzá-e a kormány ezt a segítséget? Ha a terheket még magasabbra srófolják, ez segítség?... Akármennyire erőltetjük eszünket, el nem tudjuk képzelni, hogy ezen az uton és ilyen eszközökkel könnyebbséget lehessen elérni.

Hiszen ezen /azntudón már jártak, sajnos nagyon sokat jártak s ezekkel az eszközökkel igen sokszor éltek. A nóta vége mindig az lett, hogy a helyzet nem javult.

Éppen ezért azt mondanánk a kormánynak, ejtse el ezeket az emelési terveket, ugyis céltalanok. Ehelyett azt ajánljuk, hogy... könnyítsen a terheken. A tények azt mutatják, hogy a közönség vásárlóképessége igen gyöngé, lehúzzák a terhek. Akármilyen olcsónak látszik egy-két élelmiszer, ennek az elgyengült fogyasztónak minden drága. Ha tehát azt akarjuk, hogy minden olcsóbb legyen, csökkenteni kell a terheket. A terhek csökkentésével ki lehet egyenesíteni a fogyasztó gerincét s a termelő számára is lehetővé válik, hogy olcsóbban termeljen. Az élet azonnal felpezsegne, a vérkeringés gyorsabb lenne. Ebben az új felfrissült és gyarapodó életben az állam bőségesen megtalálná azt, amire szüksége van. Ennélfogva — csökkenteni, csökkenteni kell a terheket. Próbálkozzék meg csak ezzel a kormánnyal, meglássa, nem bánja meg sem ő, sem az ország.

Azt azonban már most nyilvánvalóvá kell tenni, ha a kormány a terhek csökkentésével megteszi a magáét, minden rétegnek szintén meg kell tennie a magáét. Még gondolni sem szabad, hogy egy-egy kategória kihúzhassa magát az áldozatkészségből. Mindenkinek áldoznia kell, mert csak úgy lehet mindenkit megmenteni. Elvégre mindnyájan ezen a hajón ülünk és ha valaki a legmagasabb árbóccra kuszik is fel, azért még nincs megmentve. Ha a kormány segítséget hoz, mindnyájunknak melléje kell tehát állani.

Megbukott az Arad-Brádi Rt. vezetősége

Az Arad-Brádi Részvénytársaság december hónap 9-én tartja egyszer már elhalasztott közgyűlését, amely az előjelek után ítélve izgalmas lefolyásúnak ígérkezik.

Az Arad-Brádi Rt. a volt Acsev magángazdaságának átvételére

alakult és

részvénypaketjének 94 százalékát maga az állam vette át.

A részvénytársaság három hatalmas jövedelmet hajtó koncesszió birtokába jutott éppen azon a réven, hogy maga az állam a főrésztulajnos. Ezért tehát a szokásos iparpártolási kedvezmények mellett a város és az állam mindenkor segítségére sietett a vállalatnak, sőt nyilvános árlejtéseknél igen gyakran az olcsóbb ajánlattevők mellőzésével az Arad-Brádi kapta meg a munkálatokat, illetve szállításokat. Ilyen támogatás és kedvezmények után joggal azt lehetne hinni, hogy az a részvénytársaság tekintélyes haszonnal zárja le üzleti éveit. Általános meglepetésre azonban horribilis deficit mutatkozik, amiből könnyen lehet következtetni arra, hogy milyen gazdálkodás folyt ennél a lieblings vállalatnál.

Nézzük csak, mi minden tartozik az Arad-Brádihoz. Elsősorban az övé az alvácái erdőségek kitermelési koncessziója. Ezeket az erdőségeket az állam annak idején kisajátította és a kitermelést a részvénytársaságra bízta, amely az erdőket úgy irtotta, hogy ebből nem hogy haszon, nem származott, de érzékeny veszteség háramlott a társaságra, főként azért, mert a kitermelés minden szakismeret nélkül történt.

Az Arad-Brádi tulajdona továbbá az egykor országos hírnévnek örvendő gurahonci cementgyár, amely az Acsevnék hosszú évtizedeken keresztül egyik legjobban jövedelmező vállalata volt. A cementgyár az új érá alatt formálisan a tönk szélére jutott, aminek nemcsak a szakértelem hiánya volt az oka, hanem főként az, hogy nem tudott ott gyártmányával konkurenciát teremteni a kiváló tordai cementgyárnak, amely teljes egészében egy francia érdekcsoport tulajdona. Érdekesnek tartjuk itt megemlíteni, hogy a franciák az Erdélyi cementgyárakat kartellba tömörítették és ezzel halálos csapást mértek a minőségileg leromlott gurahonci cementre.

A harmadik jövedelmi forrása az Arad-Brádinak a bossesbesi kőbánya kitermelési koncessziója. Az állam annak idején azt a vállalatot a kisajátítási törvény rendelkezései ellenére tulajdonába vette és nemzeti ajándékkul adta a részvénytársaságnak.

A bajok már régen jelentkeztek. Az állam és a város minden lehető kedvezéssel a hóna alá nyultak a beteg vállalatnak, de még így sem vált rentábilissá. Az adminisztráció és tehetetlenség mindent felemésztett. Hogy milyen gazdálkodás folyhatott a részvénytársaságnál, annak jellemzésére csupán annyit említünk meg, hogy

az ügyeket intéző direktórium tagjai fejenként és ülésenként ötezer lei tiszteletdíjat kaptak.

Természetesen az urak minden lehető és lehetetlen alkalommal ülést tartottak és azon teljes számban jelentek meg. Bizonyára nem zülált vállalat szanálása végett, mint inkább az ötezer leies tiszteletdíjak kedvéért.

Végül is a főrészesvényes állam megsokalta a dolgot és levette a kezét az agonizáló vállalatról, aminek egyik következménye már az volt, hogy a legutóbbi közgyűlésen nem is képviseltette magát. A teljes összeomlástól csak az mentette meg mostanáig a részvénytársaságot, hogy

Mocioni Antal főlovászmester, az Arad-Brádi elnökigazgatója, értesülésünk szerint 24 millió lei erejéig garanciát vállalt, de ezzel szemben bekebelezte magát a vállalat mindenvagyonaára.

Egyelőre így áll az Arad-Brádi ügye. A döntés a december 9-i közgyűlésen fog megtörténnie és mint hirlük ez a döntés radikális lesz. Arról van ugyanis szó, hogy

az egész vezetőséget menesztik és olyan szakembereket állítják a részvénytársaság élére, akik ismét rentábilissá tudják lenni a valamikor virágzó üzemeket.

Hol és mit veszünk Karácsonyra?
A legpraktikusabb ajándék. szép olcsó és finom paplan, divány átvétő, melyet legjobban

Ocskay E.

(Mețianu 7.) divatruházában szerezhető be. Maradékok félárban. Tenisflanel 78 cm széles csak 28 Lei.

Praktikus és hasznos I. Eiselenél Textil és divat Str. Mikulás ajándékok I. Mețianu (Forray-u. 2.)

Nagy karácsonyi vásár Hartmann Kálmán ékszerésznél Arad Minorita p.

legszebb áruk legdusabb választék, legolcsóbb áruk.

Porosz KOKSZ, KÖSZÉN, aprított tűzifa, „Retorta” FASZÉN, minden mennyiségben házhoz szállítva kapható

ALTMANN EDE

cégnél, ARAD Bul. Reg. Ferd. (Boros Béni-tér 44. Telefon 461.)

Színházról beszél a közönség — közönségről a színész

Az aradi színház az idei szezonban annyi megpróbáltatás és balszerencse után érkezett új korszakához, amelyet a lankadatlan munka jellemez. Végre ott tart az aradi színház, hogy belső dolgai nem kerülnek a nyilvánosság elé és kizárólag annak a hivatásának él, hogy terjessze a magyar kulturát és szórakoztassa a közönséget.

Beszélgettünk egy lelkes színházbajáróval, aki a közönség felfogását az alábbiakban jellemezte:

— Tartozom kijelenteni, hogy nem igaz a közönség ellen hangoztatott vád, hogy nem jár színházba és nem támogatja a magyar színházi kulturát. Hogy tavaly és tavaly előtt megcsappant a közönség érdeklődése, annak több oka volt. Elsősorban oka volt a nehéz gazdasági helyzet, amivel nem számolt a színház vezetősége, amikor megállapította a színházi helyárait. A magas belépő díjakat természetesen csak nagyon kevesen tudták megfizetni, aminek az lett a következménye, hogy a színház kongott az ürességtől. Ez azután a színház belső életére nagyon is hatással volt. Ennek volt a folyamánya a másíkok, amelyek vette a közönség kedvét a színházról. A z igazgatóság hibáján kívül a társulat tagjai rendszertelenül kapták járandóságukat, fegyelmetlenül viselkedtek, nem tanulták meg szerepüket és ezzel kiüldözték a színházról a közönséget. Most más a helyzet. A színházi helyárait leszállították, meghonosították az olcsó jegyfüzet rendszert és ezzel lehetővé tették, hogy a közönség legszélesebb rétegei is látogathatják az előadásokat. Ezáltal a színház anyagi bázisa biztosítva van. A színtársulatról csak jót mondhatunk.

Minden tag a legjobb tudása szerint működik. A színháznál komolyan dolgoznak, fegyelmet tartanak és ez meglátszik az előadásokon. A közönség nem is kíván egyebet, csupán kellően előkészített, jó előadásokat és azt, hogy a színház belső életének kisebb-nagyobb zökkenői ne kerüljenek nyilvánosságra. A közönség az ilyen színházat szívesen támogatja. Hogy az idei szezonban ilyen színháza van Aradnak, azt legjobban az a tény igazolja, hogy a közönség esténként szép számban látogatja az előadásokat.

Megkérdeztünk egy színészt, hogy mi a helyzet a színháznál. Ezt a választ kaptuk.

— Tetszik tudni, a színész-nél a sikeren és tapson kívül a legfőbb a gázsí. Ha gázsí van, akkor a színész komolyan dolgozik és igyekszik legjobbat nyújtani. Ha nincs gázsí, akkor vége a komoly munkának, lelkesedésnek és fegyelemnek. Én

tavaly nem voltam tagja az aradi színháznak, nem tudom, hogy mi minden történt itt? Csak hallomásból tudok egyet-mást. Mi az idén még mindég pontosan megkaptuk a gázsit, sőt vannak egynéhányan, akik tekintélyes előlegben is vannak. Panaszra tehát nem lehet okunk. A közönség megszeretett bennünket és mi ezt azzal háláljuk meg, hogy szorgalmasan dolgozunk és igyekezünk jó előadásokat produkálni.

Mint a két fenti nyilatkozatból látható, közönség és színészek megtalálták egymást. És más nem is nagyon szükséges ahhoz, hogy a színház boldoguljon. Az aradi színháznak azonban ezenkívül is szerencséje van. Dr. Luţai Kornél polgármesterben oly lelkes támogatót talált, hogy a színház egzisztenciális alapja nagyrészt biztosítva van. A polgármester igaz kulturemberként kezeli a színházat és a város részéről oly messzemenő anyagi támogatásban részesíti, mint talán egyetlen más erdélyi város sem. Nagy segítségére van a színháznak Dunca városi főszámvevő is, aki a város megbízásából a színház finansziális részét vezeti pontosan, lelkiismeretesen, mindenki meglegedésére. Remélhető, hogy a komoly munka, amely jelszó lett a színháznál, megrázkodtatás nélkül fogja átvezetni a szezonon Thália sikerét.

Az aradi Iparos-otthon kulturprogramja

Erdély egyetlen városának iparostársadalma sem dicsekedhetik oly impozáns Iparos-Otthonnal, mint Aradvárosáé. Nemcsak otthonot talál benne az iparos és családja, ahol elszórakozhatik, hanem a kultura is beköltözött az Otthonba. Nagyszabásu kulturális tevékenységet fejt ki Arad iparos-sága, amióta megnyílt az új hajlék. Most legutóbb például ünnepi előadást rendezett

— a lelkes műkedvelő-gárda abból az alkalmából, hogy száz műkedvelői előadással szórakoztatta a mindinkább gyarapodó hallgatóságot. Az ünnepi alkalomból a valamikor nagy sikert aratott *Gül baba* című operettet játszották, amit december 7-én a nagy sikerre való tekintettel megismételnek.

A közel jövőre érdekes és nagyszabású kulturális programot állított össze az Otthon vezetősége. E hét vasárnapjár abból az alkalomból, hogy az anti-alkoholisták kerületi gyűlésüket tartják, a műkedvelők a propaganda szolgálatába szegődnek. A gyűlés után egyfelvonásosokat, magánjeleneteket és ének-számokat fognak előadni, amelyek mind az alkohol káros hatású következményeit mutatják be. A műkedvelők dr. *Buja Sándor* karmester vezetésével most különben olyan feladatra vállalkoznak, amely annak idején eseménye lesz a városnak. Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy a műkedvelők elő fogják adni Verdi híres operájának a *Traviata*-nak egy felvonását. Ezenkívül tervbe vették a *Próbaházasság* című háromfelvonásos operett előadását is.

De nemcsak szórakoztatásról, hanem komoly, kulturális kérdések népszerű ismertetéséről is gondoskodik a vezetőség. Valószínűleg januárban ismét megkezdí működését az *Iparos Szabadegyetem*, amely tavaly elvont indományos kérdésekkel ismertette meg az iparosságot. A tavalyi kétségen kívül nivós előadások éppen tárgyuknál fogva nem örvendtek tulságos látogatottságak, ami arra indította az Otthon vezetőségét, hogy kérdést intézzon az iparosokhoz, mely tárgy lenne az, amely vonzerővel bírna és az iparosságot nagyobb mértékben érdekelné. A válaszok tulnyomó részéből az derült ki, hogy az aradi iparosok zömét főként a művészet-történeti előadások érdeklik. A vezetőség ennek alapján elhatározta tehát, hogy a mostani Szabadegyetemet a művészettörténet jegyében rendezi meg. Értesülésünk szerint négy kiváló művészet-történészt, dr. *Pazsitny* Bonaventura Minorita-rendi rendfőnököt, dr. *Wild* Endre Minorita-rendi szerzetest, *Fischer* Aladár gimnáziumi igazgatót és a *Kara* Győző gimnáziumi tanárt kérik főleg egy-egy előadás magtartására. A Szabadegyetem befejező előadását dr. *Gabos* Jenő ügyvéd tartja, aki mindössze annyit árult el az *Erdélyi Életnek*, hogy az előadás-sorozat végére meglepetést tartogat.

Mint a fentiekből kitűnik, az aradi Iparos Otthonnak az idei szezonja nemcsak változatosnak, hanem tanulságosnak is igérkezik.

— **Az ország minden részében keresünk** feltétlen megbízható fiókszerkesztőség és kiadóhivatal vezetőket. Ajánlatok lapunk címére: Arad, Szent László-ucca 2., küldendők.

Film Élet

A Metro Goldwyn-film eredeti tudósítása. Az Erdélyi Élet kizárólagos romániai közlési joga

Jeritza Mária látogatása a Metro-Goldwyn Mayer studióban

Tudnivaló dolog, hogy a világhírességek írók, festők, zeneszerzők, diplomaták, stb. előszeretettel látogatják a hollywoodi filmstudiókat. A hírességek közül legutóbb Jeritza Mária látogatta meg a

Metro-Goldwyn Mayer studiót. — A híres operaénekesnő Lawrance Tibbett a „Sasok Éneke“ c. film főszereplőjének a vendége volt és Paul Morgannak aki a német Metro-Hollywood Revue 1931 főszereplője. Házigazdája Lawrance Tibbett, ugyanazon magas helyet foglalja el a new-yorki Metropolitan opera férfi tagjai között, mint Jeritza a nők között.

Elsőnek Oscar Strauss üdvözölte a művésznőt. A német zene két legkiválóbb képviselője a német Hollywood Revue elkészületlen részeit, melynek szerzője Oscar Strauss. Megtekintették azt a jelenetet, amint Ego von Jordan bemutatja Paul Morgant Straussnak, aki hosszas unszolásra eljátsza zongoráján több mesterművét. Mire Jeritza elbűvölve hallgatta a hírneves „Csokoládé Katonát“ és a „Varázskeringőt“ a szerző több híres művét és igen elismerően nyilatkozott a hangosfilmen való leadásról.

Jeritza szerint a hangos filmnek az a hivatása, hogy egy hihetetlenül megnőtt közönség számára ma a színpadon legjobban ismert darabokat — hozzáférhetővé tegye. „Nem szabad“ mondta, ilyen nagyszerű zenét csak aránylag kis számú közönség élvezhessen, amelynek módjában van nagyvárosban meghallgatni, a beszélőfilm azonban az az eszköz, amely ezt a zenei szépséget milliók számára biztosítja. A vendég aztán a revü többi számát is megnézte és többek között elragadtatással nyilatkozott Ramon Novarro egy gyönyörű énekes táncszámáról. Később Ramon Novarro is csatlakozott a társasághoz és Jeritza személyesen gratulált neki. Ezután egy nagy hangfelvevő színpadra mentek, ahol Lawrance Tibbett a közeljövőben megjelenő filmjének, a „Southerner“ (A Dél Fia) egy jelenetét játszotta. A találkozás az öröm zajos kitörése mellett ment végbe. Tibbett mihelyt észrevette színpadi bajtársát, ott hagyott csapot-papot és rohant üdvözölni kollégáját. Néhány pernyi túlaradó üdvözlés után a híres tenorista ismét visszatért munkájához, s Jeritza lelkesen hallgatta.

Lawrance Tibbett úgy tervezi, hogy filmjeinek befejezése után bucsut vesz a Metro-Goldwyn Mayer studiótól és Jeritzával együtt ismét az Opera színpadján fog fellépni.

Hírek a filmek birodalmából

Adolphe Menjou akit nemrégiben szerződttetett a Metro-Goldwyn, már megkezdte munkáját a Metro-studióban. Első alakítása Lawrence Tibbett következő filmjének második főszerepe lesz.

Az égitestek mozgását legközelebb filmen fogják megörökíteni. A film amely mindinkább a tudomány szolgálatába szegődik, nemsokára alkalmat fog adni arra, hogy a moziban csodálhassuk a Saturnust és gyűrűit, vagy pedig Jupitert az őt kísérő napokkal, ugyszintén a csillagászat egyéb titkait is lássuk. Így nyilatkozott John Nikolaus, a Metro-Goldwyn filmgyár laboratóriumának főnöke, aki egy különlegesen konstruált teleskop, valamint időre beállított fényképező-kamara segítségével a Plánéták mozgását akarja megörökíteni a filmszallagon. Az ez irányú kísérletek nagyon kecsegtetők, mondta Nikolaus, aki nemrég sikeresen fényképezte le a nyugvó nap mozgását egy különleges fényszűrő készülék segítségével. A különleges és gyönyörű felvétel a „Stephen Trombolt Asszonya“ c. Suderman regény után készült filmbe lesz beillesztve.

Sokan gyönyörködtek a Metro 1930 évi Hollywood Revuején. Amint értesültünk a Metro most kezdte a Hollywood Revue 1931 felvételeit, mely felülmulja előzőt kiállításban és meglepetésben.

Egy 80 éves sztár. Ismert tény, hogy Amerikában, de különösen Hollywoodban csak a fiatal tehetségek érvényesülnek. Annál érdekesebb, hogy a Metro leszerződte a 80 éves Barney Egan táncművészt, aki 1850-ben született és az „Idők Mulása“ c. óriási kiállítása revüben fog közreműködni. Tagen nem kevesebb mint 75 éve táncol, amiből könnyen kiszámítható, hogy 5 éves kora óta hódol terpsihore művészetének. Ezen idő alatt 375 pár cipőt nyűtt el. Statisztikusok kiszámították, hogy eddig 170.000 kilométert táncolt, de a 80 éves táncfenomén abban bizakodik, hogy elérí a 200.000 kilométeres rekordot és azután nyugalomba akar vonulni.

Lucy Doraine a magyar származású filmdiva, a Metro-Goldwynhoz szerződött a Mary Dugan Bűnpöre című film német filmváltozatának egyik főszerepére.

Reginald Denny a közkedvelt amerikai komikus, aki hosszú időre visszavonult a filmezéstől, most leszerződött beszélőfilmek főszerepére a Metro-studiohoz.

Afrika legvadabb állata a kutya: Így nyilatkozott W. S. Van Dyke a „Fehér Árnyak“ és a „Pogány“ c. filmek ismert rendezője, aki most jött vissza egy 10 hónapos expedícióról, Afrika kellős közepéről. Az afrikai vad kutyák szerrinte falkába verődve támadnak meg minden élőlényt és elefántoktól sőt oroszlántól sem riadnak vissza. Az expedíció célja az volt, hogy egy a jövő évben megjelenő és Afrikában játszódó film-éposz helyszíni felvételeit elkészítse. A film címe „Tradern Horn“ női főszereplője Edwina Booth.

Charles King és Bessie Love legújabb színes énekes filme a „Primadonnák lovagja“

BCU Cluj / Central University Library

Bessie Love, az éneklő és hangosfilm leg-
ragyogóbb csillaga

közelebbi ujdonsága. A „Primadonnák lovagja“ változatos és érdekes meséjét nagy-szerűen illusztrálják és hatását lényegesen emelik azok a revüjelenetek, amelyeket természetes színezésben, Technicolor eljárással készítettek el. A film slágerei melyek lemezekben kaphatók Lucky me, lovable You, Happy Days are here Again, Everbody Tap és Love aint Nothing but the Blues.

Sztárok az uccán

Azt szokták mondani, hogy ha valaki Párisban a Café de la Paix terraszára leül, rövidebb vagy hosszabb idő alatt a világ minden nevezetességét megláthatja. Ugyan ez a helyzet a hollywoodi Hollywood-boulevardon ott, ahol a Vine

Street keresztezi. Az egyetlen különbség csak az, hogy ha egy bizonyos idő alatt ezen a ponton száz filmstar fordul meg, azok közül a naiv néző legfeljebb harmincat fog felismerni. A járókelők tömegében, a forgalom zürzavarában a legismertebb arcok is elvesznek, annál is inkább, mert a filmsillagok igyekeznek minél kevésbé feltűnni. Ha az ember véletlenül nem ismeri a filmsillagok öltözködésének és viselkedésének különösségeit, valóban nagyon nehéz bármelyiket kikeresni a sok emberi arc közül.

Mint ismeretes, Hollywoodban a nagy távolságok miatt, majdnem minden sztár, sőt majdnem minden műtermi alkalmazott is, autotulajdonos. Miután a sztárok legnagyobb részének villája a városon kívül fekszik, tehát „downtown“, majdnem mindenki „car“-on megy. Cecil B. de Mille, a Metro Goldwyn új rendezője például, tizenkét év óta egy egyszerű sötét Roadsterben kocsizik, és így — ha őt megakarják látni — csak ezt az autót kell keresni, mert a kocsit fedetlen fővel a volán mellett ülve mindig De Mille maga vezeti. Rosette Duncannak, aki a nővérével, Viviannal együtt most

Színes jelenet a „Primadonnák lovagjai“ c. énekes és hangos Metro-filmből

visszatért a talkiehoz, lavendulaszínű, hatalmas Sedánja van, amely szintén páratlan a filmvárosban, tehát őt is könnyű megtalálni. Harold Lloyd is bátran és felismerhetetlenül megjelenhetik mindenütt, ahol akar, csak a pápaszemet kell lennie az orráról. John Gilbert autója viszont olyan tömegmodell és kalappal olyan egyszerű férfi, hogy őt is igen nehéz megismerni, legfeljebb az ingeről, amelynek állandóan kék a színe.

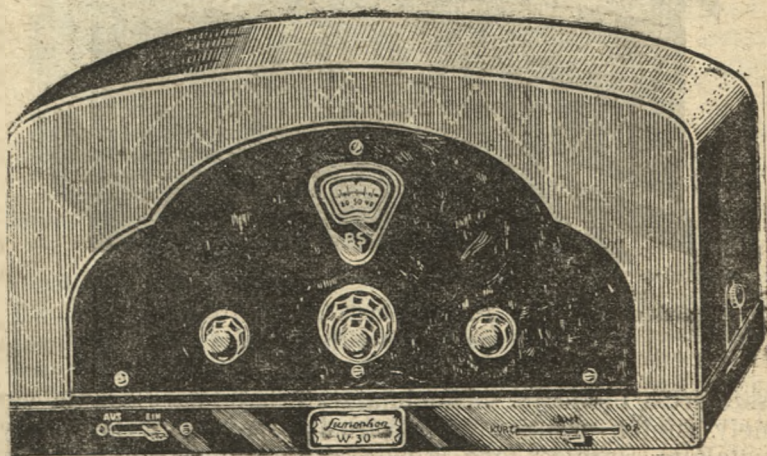
Sokkal nehezebb ismét Anita Page felismerése. A Metro-Goldwyn ifjú és rendkívül bájos művésznője ugyanis állan-

dóan anyjával vagy az apjával, vagy mindkettőjükkel együtt jár és aki filmsztárokra akar a tömegben felfedezni, nem fogja a Pomares-család (ez Anita családi neve) tagjai között keresni. Még érdekesebb Buster Keaton esete. A nagyzerű komikus szenvedélyes baseball-játékos, és ha valaki hollywoodi kisebb pályákon baseball-matcheket látogat, nagyon könnyen felfedezheti a legénység soraiban a kitűnő művészt.

A legnehezebb az összes sztárok között Greta Garbo felismerése. A műtermen kívül teljesen egyszerűen öltözködik és olyan kevés barátja vagy barátnője van, hogy a legtöbb filmhiresség sem ismeri őt személyesen, a közönséges halandók számára tehát majdnem teljesen láthatatlan. De van egy gyengéje. Nagyon szereti magát filmen látni, még pedig a publikum soraiból. Ezért egyidőben Hollywood egyik kis külvárosi mozijában nézte meg minden este az előadást, amíg nem lett reá a közönség figyelmes. De azóta is minden este moziba jár. Csakhogy minden este más moziba.

Norma Shearer és férje Irving Thalberg viszont szenvedélyes táncosok és így a benfentesek tudják, hogy a hét bizonyos napjának bizonyos órájában egy nagy hollywoodi hotel barjának parkettjén található. És még van valami Hollywoodban, amit mindenki tud. Az, hogy Charlie Chaplin legalább egyszer hetenként pont egy órakor éjfélután megjelenik Henrynél, egy nagy német csemegeüzletben . . .

BCU Central University Library
Csövekkel Lei 9.000 reklam áron!

Magas-frekvenciájú árnyékoltrácsu csövel, Háromrácsos végerősítéssel, kétoldalu egyenirányítással. Antennatekerccsel, a szelektivitás emelésére.

Követelje rádiókereskedőjétől ezen szenzációs gép bemutatását. Viszonteladókát kiszolgál: HARTMANN Károly Arad, Strada Gheorghe Lazar No. 17.

Komoly gyári és kereskedelmi körök a kötött-szövött áruk egységes ármérsék- lése mellett

Az egyik legfontosabb népruházati anyag-
nak: a kötött-szövött áruknak a piaca ujabban
igen figyelemreméltó módon reagál a minden
oldalról a megnyilvánuló olcsósági kívánalmak-
nak. Míg a többi szakmánál általánosságban a
kereskedelem igyekszik — bár olykor nem a
legszerencsésebb és célravezető módon — ini-
ciatívát adni az olcsó beszerzések lehetőségci-
nek, addig a kötött szövött áruknál az a furcsa-
ság tapasztalható, hogy egyes gyárak meglepetésszerű mó-
don időközönként ellepik a piacot aránylag igen olcsó áru
fölöslegeikkel.

Amily üdvös volna ugy a fogyasztás, mint a forgalom-
többletre vágyó kereskedelem számára egy-egy valóban ol-
csóságot jelentő akció, legalább is olyannyira károsnak tart-
ják szakmai körökben ezeket a rajtaütésszerű gyári akciókat
és pedig igen több fontos okból. Az első ok az, hogy az
amugy is gyöngye ellenálló erejű kereskedelem előzőleg el-
látván magát „normális áru“ portékával, sehogy sem képes
a bizományi raktárakkal felvenni a versenyt, mikor a gyár
hirtelen egy ilyen olcsósági akcióra határozza el magát s
még hozzá lehetőleg a saját vásárlóinak a háttérbeszorítása
mellett. De azért is helytelenek és károsak ezek az akciók,
mert a legnagyobb foku bizonytalanságot idézik elő a piaco-
kon az árak realitását illetően. Végül pedig a gyáraknak ez
az árudobálása rendszerint oly időpontban történik, mikor a
közönség vásárlóképessége amugy is ki van merülve.

(Ünnepek után, avagy holt idényekben.)

Ugy a higgadt szakmai tényezők részéről, mint a na-
gyobb gyárak körében ettől függetlenül át vannak hatva attól
a gondolattól, hogy az árakkal le kell menni, mindazonáltal
módot kell találni a legsürgősebben arra nézve, hogy az em-
litett dumpingakciókat beillesszék egy általános és tervszerű
akció keretébe, s ily módon a legteljesebb módon kifejezésre
juthasson a kötött-szövött áruk terén küszöbönálló ármérsék-
lési tendencia.

Modernül berendezett intézetemben őszi és téli ruhák bőr-
kabátok festését és vegytisztítását a leggyorsabban és leg-
szebben
Hoszpodár Arad, Str. V. Stro-
vescu No. 13.
végzem

**HA JÓT AKAR, KÉRJEN SPECIÁLIS
LIA-SÜTEMÉNYT.**

ERDÉLYI ÉLET HUMOR

— Miféle szerep fog jutni végül a bolettának mezőgazdaságunk szanálása körül?

Kohn egy óriási vasbotot cipel a hátán. Olyan nagy és os ez a bot, hogy alig bírja. Találkozik vele Braun és megkérdi tőle:

— Mondd csak Kohn, miért cipeled te ezt a vasbotot?

— Hogyha megtámadnak, — feleli Kohn — legyen mivel védekeznem.

— Ezzel a bottal akarsz te verekedni? — csodálkozik Braun — hiszen alig bírod el

— Ki akar verekedni? — mondja Kohn — ha megtámadnak, eldobom ezt a marhanehez vasbotot és huszkilóval megkönnyebbülve, úgy elfutok, mint a szél.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Tulajdonképpen miért haragusznak mostanában oly ellkeseredetten egymásra a pártok vezetői?

Kohnéknál a fürdőszobából örült sivitás hallatszik. Kohnné kiszól a gyerekekhez:

— Móricka, miért ordítottok úgy?

— Hajótörést játszunk, — magyarázza Móricka — és az a rossz Samuka nem akar vízbefulladásni.

.....

— Bratianu Vintilla bejelentette, hogy nem-sokára átengedi a helyét a fiataloknak. Elhiggyük neki ezt?

Kohn találkozik Grünnel.

— Na, hogy megy? — kérdi Grün.

— Rosszul — panaszkodik Kohn — ha még soká így megy tovább, fel fogom magam akasztani.

— Nem hiszem.

— Nem hiszed? Ugy éljek és olyan egészségben legyek, hogy

felakasztom magam.

— Milyen szempont vezeti a kormányt, amikor a hadügyi és külügyi büdsé és a nagy fizetések csökkentése helyett folyton emelik az adókat?

Kohn elmegy a rabbihoz és azt mondja neki:

— Rabelében, nagy difémmában vagyok. Van otthon egy kakasom, meg egy tyukom. Ha levágatom a kakast, krenkolni fogja magát a tyuk, ha pedig a tyukot saktoltatom le, akkor meg a kakas fogja magát krenkolni. Mit tegyek?

A rabbi gondolkozik egy darabig de nem tudja, mit tanácsoljon és ezért így szól:

— Menj szépen haza és gyere újra el két nap múlva. Addig majd áttanulmányozom alaposan a szent könyveket és megmondom, hogy mit tegyél.

Kohn két nap múlva újra eljön.

— Nos, rabelében, melyiket ölessem le?

— Ölesd le a tyukot.

— De rabelében, hiszen akkor krenkolni fogja magát a kakas.

— A rabbi vállat von:

— Hát csak krenkolja magát!

•••••

— **Lehet-e reményünk hogy a tejdrágaságot végre le fogják törni?**

A tanév elején hittanórát tart a falusi zsidó tanító. Eszreveszi, hogy a második padban az egyik gyerek folyton vihog és szemtelenkedik. Mérgeesen rákiált a fiúra:

— Te haszontalan, te jerek, mit rendetlenkedsz te folyton ott a második padban! Hogy hívnak, te gazember?

— Blau Samu, — feleli szepegeve a gyerek.

— Attól a gazdag Blautól vagy te a fiu?

— Igen.

— Hát akkor mond meg a kedves papának, hogy tiszteltetem.

•••••

— **Miért vesszük közömbösen tudomásul, hogy a nagy külföldi kölcsönök helyett nevetéséges zsebpenzéket kapunk?**

Egy özvegy miniszteri tanácsosné a mosónőjével diskurál és a családi ügyei felől érdeklődik.

— Mi a maga ura?

— Zsákhordó.

— Pfuj, zsákhordó. Hogy lehet egy zsákhordóval élni?

— Hát tetszik tudni, méltósága, én jobban szeretek egy élő zsákhordót, mint egy halott miniszteri tanácsost.

20 éves Erdélyi Élet

Karácsonykor kettős ünnepe lesz az *Erdélyi Élet* nek, A szeretet ünnepén üli meg az Erdélyi Élet fennállásának huszadik évfordulóját.

Husz esztendő . . .

Mennyi minden történt velünk és körülöttünk e két évtized alatt! Régi viágok döltek össze és új élet kelt ki a romok alól. Háboru forradalom, új államok keletkezése gazdasági földrengés . . . egy-egy mérföldjelző kövei ennek a husz esztendőnek. Lapok születtek és lapok merültek el a feledésben. És az Erdélyi Élet még mindig sziklaszilárdan áll éppen oly lelkesedéssel, éppen oly elszántsággal harcol az igazságért, mint megindulása percében.

E husz esztendő alatt az Erdélyi Élet nemcsak rengeteg ellenséget szerzett bátor szókimondásával, hanem barátai hatalmas táborát is gyarapította. Egy olyan lapnak, amely nem napi eseményekkel szolgál olvasóinak, hanem a közügyekért harcol és a közérdekbe ütköző magánérdekeket igen gyakran tüzes korbáccsal ostorozza, igen nehéz a helyzete. A dolgok természetéből folyik, hogy ellenségei: a sá-pisták, panamisták, félkez-kalmárok acsarkodnak reá, de ugyanakkor erőt és kitartást merít, a barátok: az igazak és tisztakezűek támogatásában. Az ujságírás lázas mesterségének szinte velejárója, hogy amikor megsuhogtatja a korbácsot, gyakran olyanokat is véresre sebez, akiknek nem volt szánva a fájdalmas ütés. De ez elkerülhetetlen és ezzel számoltunk és ezentul is számolni fogunk. Bennünket senki és semmi nem fog letéríteni arról a sokszor hegyes kövekkel és szurós tüskékkel borított utról, amelyet husz esztendeje járunk. Mi a kötetességünket teljesítjük és ettől nem fogunk soha eltérni.

Abból az alkalomból, hogy az Erdélyi Élet immár huszadik évfolyamába lép, diszes karácsonyi számmal kedveskedünk olvasóink táborának. Erdély ujságíróinak színe-java ad találkoztót, egy-egy közleményével az Erdélyi Élet ünnepi számában, amelyet politikai, társadalmi és közgazdasági riportok tesznek változatossá és gazdaggá. Büszkén valljuk a magunkénak az erdélyi hírlapírás legkiválóbbját: dr. *Krenner* Miklóst, az országos hírv publicistát, akinek *Spectator* aláírásu cikkei esemény számba mennek. A lap főmunkatársai: *Károly* József és *Gárdos* Sándor, régi jeles, munkatársai az erdélyi sajtónak és *Ferenczy* György egyéni meg-látású riportjai mindig érdeklődésre tarthatnak számot.

Az Erdélyi Élet két évtizedes mult után is lelkesen vallja azt a jelszót, amelyet megindulásakor hangoztatott: mindent a közönségért és az igazságért.

Legolcsóbban

vállal ablaküvegezést, bazár-tükör készítést, vak-tükör ujitást és üvegsziszolást BAUER ÖDÖN, v. Batthyány-u. 21. patikával szemben

A V a s f ü r d ő t

újjonnan renoválva házikezelésbe vettem. Nyitva reggel 6-tól este 10-ig.

B ö h m Jenő

megrendelések mérték után elsőrendű anyagból. Szolid árak. Fájós lábakra szakszerűen készítek ortoped-cipőket. **Gara Miklós** volt házár Vilms u. 19. sz. ok, ló és sárcipő javítás. a Földes gyógyszerházzal szemben.

THERAPIA

szanatórium Arad, Str. Iosif Vulcan (Kazinczy-u.) 8. Telefon 532. Telefon 532. Legmodernebb műtőfelszerelés.öntgen, Quarz. — Diathermia.

HÁZTULAJDONOSOK!

Ha nagy a **vizfogyasztása** vezetékeit ingyen felülvizsgálja

Weisz Márton

vizvezetékszerelő. Str. Eminescu 14.

an-e valaki, aki évek óta fennálló

babaklinikámat

ne ismerné?

S E N K I !

Felhívom a n. é. közönséget, hogy szintül is úgy, mint eddig mindennemű írott babát újjá varázseolok.

Babaparókkák mérték után pontosan lesznek elkészítve.

színházi Verseny Bazár

ARAD, Piața Avram Iancu

Virágcsokrok, kosarak, koszoruk, vágott és cserepes virágok import délszaki növények, dekoráció növények, gumók, hagymák és mindenfajta virágmagvak nagy választékban, a legolcsóbb napi árakon

beszerezhetők

MIHELYI és FIAI

virágüzletében Arad, Str. Roma-nulni (Zrínyi u.) Select. mozgó mellett Tel. 567. Kertészeti-telep: Mária-Radnán.

Prima tűzifa aprított,
Szalon kőszén pormentes,
Szalon diókoksz sziléziai,
Vasaló fa-szén szagtalan,
Kovács szén kétszer mosott

KNEFFEL

fa- és szénüzlet.

Bul. Reg. Ferd. I. 27. Saját ház.

Bundák, **legolcsóbban** a legesinosabb szőrmék kivitelben

Neuländer E. szücsnél

Fischer Eliz-palota, Bulevardul Reg. Maria 12., az udvarban.

— Minden cikkért írója felel. Az „Erdélyi Élet“ hasábjain helyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

Feltűnően olcsón fest, vegyileg tisztít
„Igi ena“ mindenféle férfi-, női- és
 gyermekruhákategészenben,
 minden szétbontás nélkül.
 Gyár: József főh.-ut 12. - Üzlet: Forray-u. és Rákóczi sarok.

A karácsonyi divatáru vásár **„Le az árakkal!“** jegyében megkezdődött!

„Páris“ női divatáruháza,
Neuman-palota.

Legjobb bunda. —o— Legfinomabb kabát. —o— Legelegánsabb ruha.

Mindenki
 bevallja...
 Senkisémet
 tagadja...
 hogy a

**rádiócsövek-
 nek és hangszó-
 róknak nincsen
 párja!**

Színházi, estélyi ruhákat fest, vegyileg tisztít

K N A P P gőz- és villanyerőre berendezett vállalata
 volt Weitzer-uca 11. volt Magyar-uca 10.

AZ
**ARÁDI
 KÖZLÖNY**

Erdély leg-
 régibb, legolvasottabb és
 legelterjedtebb napilapja!

Beérkezett az olcsó fa
DUMPING ÁRAK

Boros Jenő

fa és szénatelepén Arad, v. Óvár-
 tér és Hajó-u. sarok. Telefon 591.

**MINDEN HÁZNÁL
 LEGYEN**

HA NINCS - AKKOR VEGYEN!

Ószi dényről Aki jó és erős **Czernóczky**-féle cipőt szerezzen be! Verseny cipővel akarja magát elátni, az **Czernóczky** ár: Női fekete vagy panglia fűzős cipő 380 lejűtő, férfi és ós strapa cipő 480 lejűtől, női barna fél cipő 45 lejűtől. Női drapp minden színben 450 lejűtől, férfi barna legújabb ki-ítelben gummiarokkal 600 lejűtől, gyermekcipő 200 lejűtől. Az Aradi Iparosok áru hitel könyvecskére a fenti árak mérvadóak.

Legszébben fényez, mos, vasal

Buttinger Teréz

ARAD, volt Batthyányi-u. 35. Str. Con-
nistoru ui. o—o— Bent az udvarban.

„FORTUNA“

új butorüzlet Aradon,
vult Boros Béni-ér 41. (Mezőgazdák szék-
házában). Legolcsóbban beszerezhető: háló,
ágybédő, konyha és egyéb lakásberendezések
legjobb kivitelben, előnyös fizetési felté-
telek mellett is.

PALADICS I.

Olvassa és terjessze
az „Erdélyi Élet“-et!

Ne törje a fejét

hogyan szerezze be téli szük-
ségleteit!

Jelentkezzen
az Aradi Iparosok Hitel-
szövetkezete

Áruhitel- osztályánál

melynek bevásárlási könyvec-
skéivel

készpénzárón
vásárolhat 65 legelőkelőbb
aradi cégnél

6havi részletre

Jelentés naponta 9—12 és 3—6 óráig
az ARADI IPAROSOK HITELSZÖVET-
KEZETE ÁRUHITELSZTÁLYÁNÁL
Weitzer- és Batthyány-uccák sarkán.

Női és férfi ruhák festését és
isztítását legolcsóbban végzi

Olcsó tűzifa! Ölfá 840 Lei

AUFRICHT fatelep

Gyermekkörházzal szemben. Autobusz
megálló

Figyelje!

Figyelje!

Verseny árait!

1 mé er jóminőségű házi vászon	24 L.
1 mtr. jóminőségű tenni; flanel	29 L.
1 mtr kelengye mosott vászon	36 L.
1 meter divat fianell	39 L.
1 mtr. 150 széles gyapju férfi- szövet	240 L.
1 mtr Crep de chin seiyem	380 L.
1 db cloth paplan vattával	425 L.
1 ágy ga nitura 3 db	980 L.

Glesinger Jenőnél

Arad, volt József főherceg-ut 11. sz.
„Credit“ R. T. elerüstő helye!

Hirdessen az Erdélyi Életben!

Arany ékszerek, pontos órák,
preciz órá-
és ékszer-reparatúrák

REINER JÓZSEF
mű-ás és ékszerész-nél Aradon, a színház színeszbe-
járóval szemben, Str. Pirci N. 3. [Vörös-narty-ucca

Ha olcsón és praktikusán
akar vásárolni, ugy keresse fel

Salgóné bizományi üzletét

ARAD, Str. Horia (Széchenyi-u.)
Neuman-palota, hol: közszük-
ségleti, háztartási, alkalmi, aján-
dék tárgyak, antikvitások dus vá-
lasztékban állandóan kaphatók.

Tekintse meg a kirkatot!

KREBS I.

Deák Ferenc-u.
1. Boros Béni
tér 51.

50%-kal mérsékelt C. F. R. körutazási jegyeket a belföld összes vonalaira egész éven át kiad a **Wagons-Lits Cook** utazási világvállalat menetjegyirodája Aradon, Minorita templommal szemben, az Octogonban. — TELEFON 6—57. Bármely relációt azonnal összeállítunk és kézbeadunk.

Butor részletre Garai

készpénz ár-
ban kedvező
feltételekkel

ARAD, Piața Avram Iancu No. 10.

TIMIȘOARA, Fabrica P. Coronini No. 23.

Csak az árak olcsók — minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

DIVATÁRUHÁZA

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-uca) No. 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátkutnik, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Muzsaj József

**ARAD,
színházzal szemben**

**ÖLTÖNY, TRENCH-
COATS, ULSTER**

Legjobb- és legolcsóbb!

Szines fényképek,
pastell-, aquarell- és olaj kivitelben. Portré, gyermek és interieur felvételek a nap bármely szakában, vasárnap is

Feszler Róbert
fotóművészeti szalonjában. Esti pillanatfelvételek Nitraphot reflektorok mellett. A Consum részletcsoport tagja. Tekintse meg a kirakatokat.

Arad, Bul. Reg. Maria 20.
Szabó Albert üvegházában.

Szőnyeg, függöny, stor, ágy- és asztalterítő, sezlonátvevő, butorszövet, brokát és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és ussor, paplan, nyári takaró, kelengyevá-
szon, zefír, selyem, szövet- és bélésáru **legolcsóbban**

„MERCANTIL“

szőnyeg- és divatáruházban Arad, Bul. Reg. Maria 18.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BESSIE LOVE

a „Primadonnák lovagja“ c. énekes Metro-film
főszereplője